

**HALK SAğLIğI UZMANLARININ
SAğLIK BAKANLIğI KADROLARINDA
İSTİHDAMI VE YÖNETİCİLİK DURUMU RAPORU
-EYLÜL 2022-**

**HASUDER
Sağlık Politikaları ve İstihdam (SPi) alışma Grubu**

Raporun Hazırlanma Amacı: Bu rapor Halk Sağlığı uzmanlarının Sağlık Bakanlığı merkez ve taşra teşkilatı kadrolarındaki istihdam ve yöneticilik durumunu ortaya koymak, istihdam sorunlarına dikkat çekmek ve sorunu çözmek için toplumun çeşitli kesimleri düzeyinde savunuculuk çalışmalarına bir kaynak olması amacıyla hazırlanmıştır.

Halk Sağlığı Uzmanlığı Görev Tanımı

Türkiye’de halk sağlığı uzmanlığı eğitimi 1958 yılında başlamış olup uzmanlık eğitiminin süresi başlangıçta 2 yıl iken, önce 3 yıla, daha sonra 4 yıla çıkartılmıştır. Sağlık Bakanlığı tarafından 2009 yılında başlatılan uzmanlık eğitimi müfredat çalışmaları kapsamında halk sağlığı uzmanının görev tanımı, eğitim süreci ve çalışabileceği yerler belirlenmiştir (1). Daha sonra Halk sağlığı uzmanının görev tanımı Halk Sağlığı Uzmanları Derneği (HASUDER) tarafından da yapılmış (2) ve güncellenmiştir (3). Bu tanımlara göre halk sağlığı uzmanı riskli grupları toplumsal olarak izleme konusunda (bebekler, gebeler, bulaşıcı hastalığı olanlar ya da göçmenler gibi) yetkindir ve bunlarla ilgili toplumsal yapılanmalarda çalışır, girişimlerin sonuçlarını izler ve değerlendirir.

Tıpta Uzmanlık Kurulu Müfredat Oluşturma ve Standart Belirleme Sistemi (TUKMOS) oluşturulurken halk sağlığı uzmanın görev tanımı ayrıntılı olarak yapılmış, özet olarak görevinin toplumun sağlık sorunlarını bilmek ve çözmek olduğu vurgulanmıştır. Halk sağlığı uzmanın diğer uzmanlıklarda bahsedilmeyen bir özelliği üzerinde özellikle durulmuştur. Halk sağlığı uzmanının “sağlık hizmetlerinin her kademesinde yöneticilik yapan hekim” olduğuna değinilmiş, alması gereken uzmanlık eğitimi bu yönde oluşturulmuştur.

Halk sağlığı uzmanlarının topluma ulaştırılacak hizmetleri planlayan, yöneten ve denetleyen konumda çalışmaları gerekirken verimsiz olacakları işlerde çalıştırılması kaynak israfına yol açmakta ve halk sağlığı uzmanının aldığı eğitimin farkında olmayan veya deneyimsiz yöneticilerde halk sağlığı uzmanının pratisyen hekimden farkını algılayamama sonucunu doğurabilmektedir.

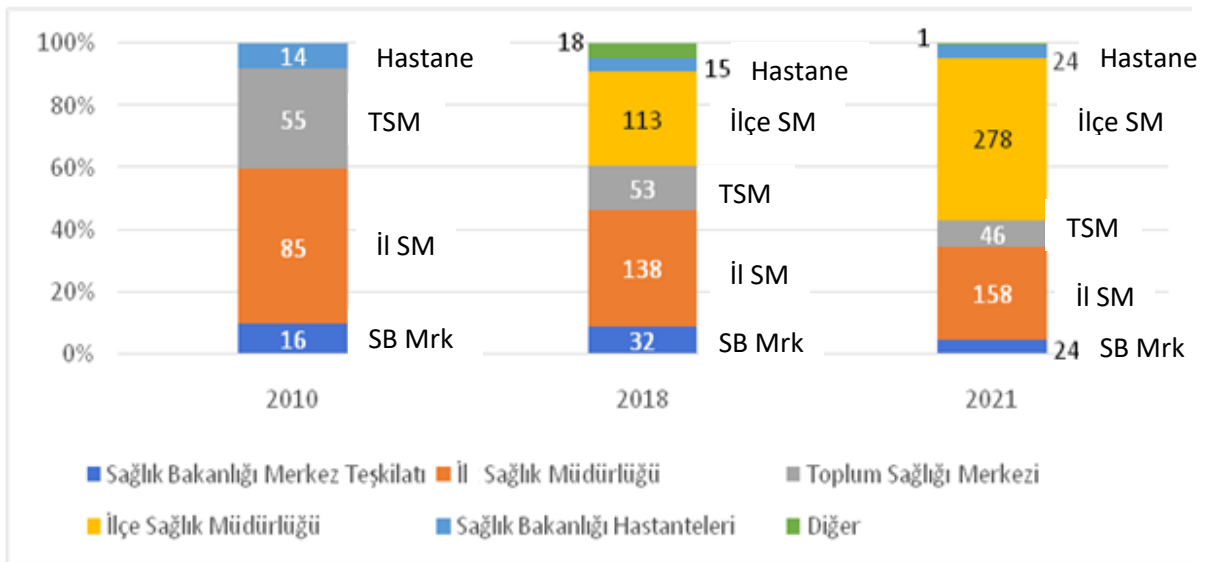
Halk Sağlığı Uzmanlarının Sağlık Bakanlığı Merkez ve Taşra Teşkilatındaki İstihdamı

Sağlık Bakanlığı Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından oluşturulan personel dağıtım cetveli (PDC) Sağlık Bakanlığına bağlı sağlık tesislerinde çalışması planlanan personel sayılarını içeren tablodur, il ve ilçenin nüfusu ve konumuna göre planlama yapılır. Aralık 2020 yayınlanan PDC’de 485 halk sağlığı uzmanı yer alırken Aralık 2021’de bu sayı 616 olarak güncellenmiştir. 2021 yılı PDC’de halk sağlığı uzmanlarına özellikle ilçe sağlık müdürlüklerinde daha fazla yer açıldığı dikkat çekmektedir. 2021 yılı aralık ayı verileri incelendiğinde her ilde en az bir halk sağlığı uzmanının çalıştığı görülmektedir.

**Bu rapor, HASUDER Sağlık Politikaları ve İstihdam (SPI) Çalışma Grubu üyelerinin katkılarıyla Uz Dr. Metin Gümüş, Uz Dr. Erdem Erkoyun tarafından hazırlanmıştır.*

2010 yılında Sağlık Bakanlığında 170 halk sağlığı uzmanı istihdam edildiği, sonraki yıllarda bu sayının giderek arttığı görülmektedir. Halk sağlığı uzmanlarının Sağlık Bakanlığı içerisindeki dağılımı incelendiğinde; halk sağlığı uzmanları 2010 yılında en fazla il sağlık müdürlüklerinde istihdam edilirken, 2021 yılında ilçe sağlık müdürlüklerinde daha fazla istihdam edildiği görülmektedir. İlçe sağlık müdürlüğü PDC'lerinde halk sağlığı uzmanlarına daha fazla yer verilmesi ve ilçe sağlık müdürlüğünde çalışan halk sağlığı uzmanlarının ek ödeme katsayılarının il sağlık müdürlüklerinde çalışanlara göre yüksek tutulması halk sağlığı uzmanlarının merkezden uzaklaştırıldığını düşündürmektedir. Uzmanlık eğitimi için üniversitelerin halk sağlığı Anabilim Dallarına ayrılan kontenjanın 2010'dan sonra artırılması, sağlık politikalarında değişiklik, birinci basamak sağlık hizmetlerine öncelik verilmeye çalışılması dolayısı ile birinci basamakta halk sağlığı uzmanına duyulan ihtiyacın artması gibi nedenlerin bu sonucu doğurduğu düşünülebilir (Şekil1).

Şekil 1: Halk Sağlığı Uzmanlarının Sağlık Bakanlığında Çalıştıkları Kurumlara Göre Dağılımı

Kaynak: (4,5)

Sağlık Bakanlığında Yöneticilik

İnsanların bir arada yaptığı işlerde düzenin sağlanması ve başarının elde edilmesi, içlerinden birini yönetici olarak atamaları ile mümkün olmaktadır. Başarılı yöneticilik ise insanların gelişigüzel değil; yetenek, beceri ve yetkinliklere göre çalıştırılması ile sağlanabilir. Yönetici seçimi liyakat esaslı ve adaletli olmalı; seçim yapılırken her türlü kayırmacı ve ayrımcı tutumdan kaçınılmalıdır (6).

Sağlık örgütlenmesinde her basamakta yöneticilik yapacak kişilerin başarılı olması diğer örgütlenmelerde olduğu gibi birtakım şartları taşıması ile sağlanabilir. Yöneticilerin; örgütün temel amacının ne olduğunu bilerek hareket etmesi ve bu amaca ulaşmak için çaba sarf etmesi, örgüt içerisinde kimin ne yaptığını ve yapabileceğini bilmesi ve ona göre yönlendirmesi, insan ilişkilerini etkin bir şekilde düzenlemesi, kendisinden ne beklediği konusunda bilgi ve yetki sahibi olması ve bu yetkilerini doğru ve yerinde kullanabilmesi gerekir (6). İl Sağlık Müdürlerinin uzmanlık dallarına göre dağılımı Tablo-1'de görülmektedir.

Tablo 1- İl Sağlık Müdürlerinin Branşlara Göre Dağılımı (Aralık 2021)

BRANŞ	ARALIK 2021	
	n	%
UZMAN DOKTOR	37	45,7
Aile Hekimi	6	7.4
Üroloji	6	7.4
Genel Cerrah	4	4.9
Dahiliye	3	3.7
Enfeksiyon Hastalıkları	3	3.7
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları	3	3.7
Göğüs Hastalıkları	3	3.7
Kardiyoloji	2	2.5
Kadın Doğum ve Hastalıkları	2	2.5
Psikiyatri	2	2.5
*Diğer	3	3.7
PRATİSYEN	42	51,8
Atama Bekleyen	2	2,5
TOPLAM	81	100

Kaynak: (5)

Sağlık Bakanlığı taşra örgütlenmesinin en üst düzey yöneticisi olan il sağlık müdürlerinin branş dağılımı incelendiğinde %51,8'inin pratisyen hekim, %45,7'sinin uzman doktor olduğu görülmektedir. Hiçbir ilin İl Sağlık Müdürü, sağlık hizmetlerinin her kademesinde yöneticilik yapabilecek meziyetleri olduğu belirtilen halk sağlığı uzmanı değildir. Bu çok dikkat çekici bir durumdur. İl sağlık müdürü olan pratisyen hekimler arasında sadece bir hekimin halk sağlığı doktorası yaptığı bilinmektedir. Uzmanlık eğitimini tamamlayan ve Sağlık Bakanlığı kadrolarında çalışan halk sağlığı uzmanı sayısının artması ile halk sağlığı uzmanlarının il sağlık müdürlüğü olarak görev alması beklenirdi, oysaki tabloda görüldüğü gibi 81 ilin %51,8'inde pratisyen hekimler, geri kalan %45,7'sinde ise halk sağlığı uzmanı dışındaki uzmanlar il sağlık müdürü olarak görev yapmaktadırlar. Halk sağlığı uzmanlarına herhangi bir uzmanlık dalı kadar il sağlık müdürü olma fırsatı verilmemesi çok ilginçtir. Halk sağlığı uzmanının yönetsel kademe gözetilmeksizin istihdam edildiği birimlerde yönetici olarak görev yapma oranı da çok düşük kalmıştır (Tablo 1).

Sağlık Bakanlığına bağlı çalışan 531 halk sağlığı uzmanının %15,6'sı kurumlarında yönetici olarak çalışmaktadır. Bakanlık teşkilatında çalışan 423 Halk Sağlığı uzmanı yönetici pozisyonunda olmayıp, pratisyen hekimlerin, uzman hekimlerin ya da hekim dışı sağlık çalışanlarının yönetici olduğu birimlerde alt personel olarak görev yapmaktadır (Tablo 2).

Tablo 2- Halk Sağlığı Uzmanlarının Sağlık Bakanlığında Yöneticilik Durumu (Aralık 2021)

ÇALIŞTIĞI KURUM	HALK SAĞLIĞI UZMANI SAYISI		YÖNETİCİ HALK SAĞLIĞI UZMANI SAYISI	
	n	%*	n	%**
İl Sağlık Müdürlüğü	158	29,8	19	12,0
Toplum Sağlığı Merkezi	46	8,6	17	37,0
İlçe Sağlık Müdürlüğü	278	52,4	33	11,9
Sağlık B. Hastaneleri	24	4,5	14	58,3
Sağlık B. Merkez Teşkilatı	24	4,5	-***	-
Diğer	1	0,2	-	-
TOPLAM	531	100,0	83	

Kaynak: (5)

*Sütun Yüzdesi

**Satır Yüzdesi

*** Sağlık Bakanlığı Merkez Teşkilatında kadroları üniversitede olup yöneticilik pozisyonunda çalışan iki halk sağlığı uzmanı akademisyen vardır.

Tablo-2’de de görüldüğü üzere Halk sağlığı uzmanlarının %52,4’ü ilçe sağlık müdürlüklerinde çalışmalarına rağmen ilçe sağlık müdürlüğünde çalışan uzmanların %11,9’u yöneticidir. İl sağlık müdürlüklerinde yönetici olarak çalışan halk sağlığı uzmanlarının yüzdesi ilçe sağlık müdürlüklerine benzer şekilde %12,0’dır (Tablo 2).

Sağlık Bakanlığında yönetici konumda olan Halk Sağlığı Uzmanlarının yöneticilik kadro ve pozisyonlarına göre dağılımı Tablo-3’te verilmektedir.

Tablo 3- Sağlık Bakanlığında Yönetici Olan Halk Sağlığı Uzmanlarının Pozisyonları

YÖNETİCİ POZİSYONU	2021 ARALIK			
	n	Toplam içinde (%)	Toplam Kadro (Türkiye)	Ülke düzeyinde (%)
İl Sağlık Müdürü	-	-	81*	-
Başkan	4	4,9	81*	4,9
Başkan Yardımcısı	15	18,1	496*	3,0
İlçe Sağlık Müdürü	33	39,8	621*	5,3
Merkez TSM Sorumlu Hekimi	17	20,5	52	32,7
Başhekim	5	6,0	900	0,6
Başhekim Yardımcısı	9	10,8	-	-
TOPLAM	83	100,0		

Kaynak: (5,8,9)

* Sağlık Bakanlığı Taşra Teşkilatı İdari Ve Hizmet Birimleri Kadro Standartları Yönetmeliği

İl sağlık müdürlüğündeki halk sağlığı uzmanı yöneticilerin 1’i kamu hastaneleri başkan yardımcılığı, 18 halk sağlığı uzmanı ise halk sağlığı hizmetlerinin verildiği başkanlıkta başkan

veya başkan yardımcısı pozisyonunda yöneticilik yapmaktadır (Tablo 3). Ayrıca tüm Türkiye’deki toplam kadro sayıları içinde halk sağlığı uzmanlarının istihdam oranlarının düşüklüğü son sütunda görülmektedir.

Ülkemizde 2021 yılındaki merkez Toplum Sağlığı Merkezi sayısı 52 olup, %37,0’ının yöneticisi halk sağlığı uzmanıdır (Tablo 4).

Tablo 4- Merkez Toplum Sağlığı Merkezi Sorumlu Hekimlerin Branşlara Göre Dağılımı

BRANŞ	2021 ARALIK	
	n	%
Pratisyen Hekim	31	59,6
Halk Sağlığı Uzmanı	17	32,7
Aile Hekimi Uzmanı	4	7,7
TOPLAM	52	100

Kaynak: (5)

Tablo-4’de de görüldüğü gibi taşra teşkilatının en küçük birimlerinden birisi olan TSM’lerde bile halk sağlığı uzmanları doğrudan yönetici olarak istihdam edilmemektedirler. Merkez toplum sağlığı merkezlerinde oransal olarak daha fazla halk sağlığı uzmanının yönetici olması bu kurumlarda iş yükünün fazla olmasına rağmen sözleşmeli yöneticilik yapılamamasından dolayı yöneticinin ek gelirin çok düşük kalması ile açıklanabilir. İş yükü fazla fakat geliri düşük yöneticilik; pratisyen hekimler ve diğer branşlardaki uzmanlar tarafından tercih edilmezken, mesleğinin gereklerini yapmak isteyen halk sağlığı uzmanlarınca tercih edilmesine veya görevlendirilmelerine neden olmaktadır. PDC kadrosu 2 olan Sağlık Bakanlığı hastanelerinde 24 halk sağlığı uzmanının çalışıyor olması ve uzmanların %58,3’ünün yönetici olması hastanelerde çalışan halk sağlığı uzmanlarının çalışma koşullarında veya ücretlerinde iyileşme sağlayacak koşulları buldukları kurumlara geçen azınlığı oluşturduklarını düşündürmektedir.

Sağlık Bakanlığı taşra teşkilatında il sağlık müdürü, başkan ve başkan yardımcısı, ilçe sağlık müdürü, başhekim ve başhekim yardımcısı kadroları sözleşmeli kadrolar olup bu kadrolar için sözleşme imzalayan yöneticilerin ücretlerinde çok fazla artış olmaktadır. Toplum sağlığı merkezi yöneticilerinin ise ücretlerinde az miktarda artış olmaktadır. İl sağlık müdürü, ilçe sağlık müdürü, başhekim ve başhekim yardımcıları ile toplum sağlığı merkezi yöneticilerinin doktor olma zorunluluğu mevzuatlar ile düzenlenmiş olup, başkan ve başkan yardımcısı ise farklı mesleklerden olabilmektedir.

Halk Sağlığı Hizmetleri Başkanlığı yöneticilerinin uzmanlık branşlarına göre dağılımı Tablo-5’de verilmektedir. İl sağlık müdürlüklerinde; Sağlık Bakanlığı halk sağlığı politikalarının uygulandığı ve halk sağlığı sorunlarının tespit edilip çözümlerin arandığı birimler “Halk Sağlığı Hizmetleri Başkanlığı (HSHB)”, HSHB bulunmayan illerde ise “Sağlık Hizmetleri Başkanlığı (SHB)” adı altında toplanmıştır. Taşrada il sağlık müdürlüğüne bağlı halk sağlığı hizmetlerinin sunulduğu birimler toplum sağlığı merkezleri ve ilçe sağlık müdürlükleridir. Sağlık Bakanlığına veri sağlayan ve bakanlığın politikalarının uygulayıcısı durumundaki halk sağlığı hizmetlerinin

taşra yapılanmasının yönetimini, liyakat ve adalet ilkeleri gözetildiğinde, 4 yıl uzmanlık eğitimi almış halk sağlığı uzmanlarının yapması gerekir.

Tablo 5- Halk Sağlığı Hizmetleri Başkanlığında Çalışan Yöneticilerin Branşlara Göre Dağılımı

BRANŞ	ARALIK 2021	
	n	%
UZMAN DOKTOR	38	23,8
Halk Sağlığı	16	10,0
Aile Hekimi	9	5,6
ÇSH	6	3,7
Anestezi	2	1,2
Üroloji	1	0,6
Spor Hekimi	1	0,6
Acil Tıp	1	0,6
Mikrobiyoloji	1	0,6
Enfeksiyon Hastalıkları	1	0,6
PRATİSYEN HEKİM	105	65,6
DİĞER	17	10,6
Sağlık Memuru, Hemşire, Laborant, Diş Hekimi	10	6,2
Avukat, Çevre Mühendisi, Tıbbi Sekreter, VHKİ, Araştırmacı	7	4,4
TOPLAM	160	100

Kaynak: (5)

SHB hariç tutularak sadece halk sağlığı hizmetlerini yürüten HSHB yöneticilerinin durumu incelendiğinde 160 başkan ve başkan yardımcısının %23,8'i uzman doktor, %65,6'sı pratisyen hekim, %10,6'sı ise diğer meslek gruplarındandır. 160 HSHB başkan ve başkan yardımcısı yöneticinin sadece %10'u halk sağlığı uzmanıdır. Diğer meslek gruplarından 17 yöneticinin 10'u sağlık hizmetleri meslek grubundan, 7'si ise diğer meslek gruplarındandır (Tablo 5). HSHB'lerde yönetici olarak istihdam edilen halk sağlığı uzmanı doktorların sayısı tıp fakültesi mezunu olmayanlardan daha azdır. Bir avukatın, çevre mühendisinin ya da diğer meslek gruplarının; 6 yıl tıp fakültesi eğitiminden sonra alanında 4 yıl uzmanlık eğitimi almış halk sağlığı uzmanı yerine halk sağlığı hizmetlerini planlıyor olması, toplumun sağlık sorunlarını belirleyip çözümler ürettiği olması; mevzuatın yetersiz olduğunun, insan kaynağının yanlış kullanıldığına göstermesi yönünden dikkat çekicidir.

Şimdiye dek halk sağlığı uzmanlarının yönetici olarak görevlendirilmesindeki belirgin düşüklüğe dikkat çekilmiştir. Bunun ötesinde, Sağlık Bakanlığı istihdam ettiği, taşra teşkilatında kadro tanımlaması yaptığı ve belirgin olarak halk sağlığı hizmetleri başkanlıkları ve ilçe sağlık müdürlüklerinde istihdam ettiği halk sağlığı uzmanlarına yürürlükteki mevzuatta görev vermemiştir denebilir. Bulaşıcı hastalıkların sürveyansı ile ilgili yönetmelik ve yönergelerde bir görev ve/veya yetki tanımı bulunmamaktadır. Bebek ölümleri incelemesi için yayınlanmış genelgede halk sağlığı uzmanı görevli değildir. Genelgeler arasında yalnızca Aşı Sonrası İstenmeyen Etkiler Genelgesi İl Aşı Sonrası İstenmeyen Etki Danışma Kurulu'nda halk sağlığı uzmanı görevlendirilmesini söyler. Sağlık Bakanlığı halk sağlığı ile ilgili politika ve eylemlerini

daha çok programlar üzerinden yürütmektedir. Çok sayıda program bulunsa da (Genişletilmiş Bağışıklama Programı (kapsanan hemen her antijen için ayrı birer program), Anne Ölümleri İzleme Programı, Türkiye Sağlıklı Beslenme ve Hareketli Hayat Programı Yetişkin ve Çocukluk Çağı Obezitesinin Önlenmesi ve Fiziksel Aktivite Eylem Planı 2019-2023 gibi) bu programlarda halk sağlığı uzmanına görev ve/veya yetki tanımlanmamıştır. Aşağıdaki tabloda halk sağlığı uzmanının görev alabileceği; halk sağlığı ile ilgili genelge, halk sağlığı programları ve/veya eylem planlarına bazı örnekler verilmiştir (Tablo 6).

Tablo 6: Halk Sağlığı Uzmanlarına Görev Tanımlanabilecek Genelgeler, Halk Sağlığı Programları, Eylem Planları ve Diğer Mevzuat

Genelge/Program/Eylem Planı/diğer mevzuat	Alınabilecek görev
2018/7 Sayılı Bebek Ölümleri İzleme Sistemi Genelgesi	İl bebek ölümleri izleme sorumlusu, bebek ölümlerini coğrafya ve sosyoekonomik özelliklere göre gelişimini izleme ve raporlama
2009/17 sayılı Genişletilmiş Bağışıklama Programı Genelgesi	Genelgede bulunmayan soğuk zincir komisyonu ve hatalı aşı kayıt komisyonu gibi komisyonların başkanlığı ve üyeliği, ildeki bağışıklama durumunun izlenmesi, değerlendirilmesi, raporlanması görevi
2007/27 sayılı Anne Ölümleri Veri Sistemi Genelgesi	İl Anne Ölümleri İnceleme Komisyonu başkanlığı, üyeliği, ildeki anne ölümlerinin izlenmesi, değerlendirilmesi, raporlanması görevi
Yetişkin Ve Çocukluk Çağı Obezitesinin Önlenmesi Ve Fiziksel Aktivite Eylem Planı 2019 – 2023	Hayata sağlıklı bir başlangıcın desteklenmesi eylem planında sağlık çalışanlarına verilen eğitimini etkililiğinin değerlendirilmesi Toplumun farkındalığını arttıracak eğitimin verilmesi eyleminde eğitimin etkililiğinin değerlendirilmesi
Türkiye Sağlık Hizmeti İle İlişkili Enfeksiyonları Önleme Ve Kontrol Programı 2019 - 2024	Amaç 2'nin (Ülke genelinde yataklı tedavi kurumlarında yürütülen sağlık hizmeti ilişkili enfeksiyon sürveyansını güçlendirmek) Hedef 5'inde yer alan ülke genelinde sağlık hizmeti ilişkili enfeksiyonların önlenmesinde yönelik öncelikli ele alınması gereken başlıkların veriye dayalı belirlenmesi hedefinde veri toplama ve yorumlamada görev. Hedef 7'de yer alan sürveyans tanımlarının doğru kullanımı ve sağlıklı veri girişi konusunda hem merkezde, hem sahada denetim yapabilecek bir yapının oluşturulmasında belirleyici ve önemli görev alabilirler.
Bulaşıcı Hastalıkların İhbar ve Bildirimi ile ilgili mevzuat	Bulaşıcı hastalıkların ihbar ve bildiri Türkiye'de önemli bir geçmişe sahiptir ve bu konuda bilgi birikimi geniştir. Halk sağlığı uzmanları sürveyans verisini raporlayıp, sürveyansın iyileştirilmesine katkı verebilirler. Bunun için yetki gereklidir.

Tablo 6'da tanımlanan potansiyel görev alanlarına kısa bir bakış sunulmuştur. Halk sağlığı uzmanı insan gücü Türkiye'nin öncelikli sağlık sorunlarının ele alınmasında toplumun

sağlık düzeyindeki değişimi inceleyen, riskli gruplardaki kümelenmeleri önceden fark edip girişim yapılmasını sağlayan bir konumda olabilir. Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü'nün tütün ürünlerinin tüketiminin kontrolü hakkında yürürlükte bir programı/eylem planı bulunmamakta, tütün ürünü tüketimiyle mücadele farklı mevzuata dayalı yürütülmektedir. Bu konuda geliştirilecek bir eylem planının merkezinde halk sağlığı uzmanlarının yetkinlikleri değerlendirilmelidir.

Halk sağlığı uzmanları toplum için öncelikli ve önemli sağlık sorunlarının yükünün azaltılması yönünde eğitim almaktadır. Sağlık Bakanlığı ise bu nitelikte insan gücüne, nitelikli görevlendirme tanımlamamaktadır. Anne ve bebek ölümleri başta olmak üzere; bulaşıcı hastalıklar, bulaşıcı olmayan hastalıklar, davranışsal risk etmenleri ve çevre sağlığı mevzuatında (yönetmelikler, yönergeler, genelgeler ve eklerinde yayınlanan programlar/eylem planları) halk sağlığı uzmanına görev ve yetki tanımlanması Sağlık Bakanlığının personel planlamasında kaynak israfını önleyecektir.

Sonuç

Bu raporda halk sağlığı uzmanlarının Sağlık Bakanlığı içinde çalışma alanları ve bakanlıktaki bazı yöneticilik pozisyonları incelenmiştir. Sağlık hizmetlerinin her alanının planlanmasında halk sağlığı uzmanı bakışına gereksinim vardır ancak mevcut duruma bakıldığında halk sağlığı uzmanları yetkinliklerine göre görevlendirilmemi. Halk sağlığı uzmanlarının çalışma alanlarıyla ilgili mevzuat düzenlemeleri yapılırken bu gereksinim göz önünde bulundurulmalıdır. Halk sağlığı uzmanlarının istihdamlarına ve çalışma koşullarının iyileştirilmesine yönelik önerilerimiz aşağıda sıralanmıştır:

1) Halk sağlığı uzmanlarının aldıkları tıpta uzmanlık eğitime ve TUKMOS'un görev tanımlarına uygun olarak görev yapmasını sağlayacak, bakanlık üst düzey yöneticilerinin keyfi uygulamalarına izin vermeyecek zorunluluklar getiren mevzuat değişiklikleri yapılmalıdır.

2) Halk sağlığı uzmanlarının çalışma alanları tanımlanmalı, bununla ilgili bir yönetmelik çıkartılmalı ve çalışma alanlarının dışında görevlendirilmeleri önlenmelidir.

3) Sağlık Bakanlığında her düzeyde (merkez teşkilatı, il ve ilçe düzeyinde) sağlık yöneticilerinin halk sağlığı uzmanları arasından atanması sağlanmalı, mevzuatta halk sağlığı uzmanı olmanın tercih nedeni olduğu belirtilmelidir.

4) Halk Sağlığı Hizmetleri Başkanlığında yönetici pozisyonu için ilgili mevzuat düzenlenerek tıp fakültesi mezunu olma ve işin öncelikle halk sağlığı uzmanı tarafından yürütülmesinin sağlanması koşulu sağlanmalıdır.

5) Halk sağlığı Uzmanının istidamı yukardan aşağıya doğru olmalıdır. Bu yaklaşımla halk sağlığı uzmanları öncelikle Sağlık Bakanlığı merkez teşkilatında ve illerde il sağlık müdürlüğü yönetici kadrolarında yönetici olarak istihdam edilmeli, halk sağlığı uzmanlarının giderek daha fazla bir şekilde illerin periferinde yer alan küçük yerleşim yerlerinde istihdam edilmelerine son verilmelidir.

6) Yönetici olarak görevlendirilmeyen halk sağlığı uzmanlarına tıpta uzmanlık eğitimi aldıkları alanda, önemli sağlık sorunlarının toplumsal yükünün azaltılmasına, izlenmesine ve

değerlendirilmesine yönelik Sağlık Bakanlığı politika metinlerinde (yönetmelikler, yönergeler, genelgeler ve eklerinde yayınlanan programlar/eylem planları) görev ve yetki verilmelidir.

Kaynaklar:

1. Müfredat Oluşturma Ve Standart Belirleme Sistemi Halk Sağlığı Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı. Ankara: Tıpta Uzmanlık Kurulu; 2019 Eylül.
2. Öztekin Z. Halk Sağlığı/Toplum Hekimi Uzmanı: Meslek Tanımı, Bilgi ve Beceriler Listesi [Internet]. Ankara: Halk Sağlığı Uzmanları Derneği; 2002 [cited 2022 Jun 17]. Available from: <https://www.halksagligiokulu.org/Kitap/Detay/halk-sagligitoplum-hekimi-uzmanimeslek-tanimi-bilgi-ve-beceriler-listesi/e7b89138-e2b8-4e4b-85ae-fbe36fffc366>
3. Kılıç B, Öztekin Z, Eser E, Erkoyun E, Gümüş M, Temizer M. HASUDER SPİ (Sağlık Politikaları ve İstihdam Çalışma Grubu) Halk Sağlığı Uzmanlarının Görev Tanımı ve İstihdamı Çevrimiçi Çalıştay Raporu. Halk Sağlığı Uzmanları Derneği; 8 Mayıs 2021.
<https://www.hasuder.org/Duyurular/EkIndir/b32ea4ef-f316-7d7d-715e-3a02e468bd2c>
4. Kılıç B, Gümüş M, Temizer M. Türkiye Sağlık Raporu [Internet]. Ankara: Halk Sağlığı Uzmanları Derneği; [cited 2022 Jun 17] p. 51–6. Available from: <https://www.halksagligiokulu.org/Kitap/DownloadEBook/a35b8034-2993-460e-9d1c-816b46a3e5b2>
5. Gümüş M. Sağlık Bakanlığında Çalışan Halk Sağlığı Uzmanlarının Dağılımı. Sağlık Bakanlığında Çalışan Halk Sağlığı Uzmanlarının Dağılımı. Halk Sağlığı Uzmanları Derneği; 2021.
6. Mücevher MH, Erdem R. Başarılı Yönetici ve Yöneticilik: Kavramsal bir Çerçeve. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. 2019 Ağustos 31;(34):48–77.
7. Sağlık İstatistikleri Yıllığı 2020 [Internet]. T.C. Sağlık Bakanlığı Sağlık Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğü; 2022 [cited 2022 Aug 24]. Available from: <https://dosyasb.saglik.gov.tr/Eklenti/43399,siy2020-tur-26052022pdf.pdf?0>
8. Sağlık Bakanlığı Taşra Teşkilatı Kadro Standartları ile Çalışma Usul ve Esaslarına Dair Yönerge [Internet]. [cited 2021 Feb 16]. Available from: <https://yhgmsaglik.gov.tr/TR,26280/saglik-bakanligi-tasra-teskilati-kadro-standartlari-ile-calisma-usul-ve-esaslarina-dair-yonerge.html>
9. Sağlık Bakanlığı Taşra Teşkilatı İdari Ve Hizmet Birimleri Kadro Standartları Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik [Internet]. Available from: <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=15741&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>